

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)

den 19 november 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Området med frihet, säkerhet och rättvisa – Asylpolitik – Direktiv 2011/95/EU – Villkor för beviljande av flyktingstatus – Vägran att fullgöra militärtjänst – Artikel 9.2 e – Ursprungsstatens lagstiftning föreskriver inte någon möjlighet till vapenvägran – Skydd för personer som flytt sitt ursprungsland efter det att fristen för uppskov med militärtjänsten har löpt ut – Artikel 9.3 – Samband mellan de skäl som anges i artikel 10 i detta direktiv och de åtal och straff som avses i artikel 9.2 e i samma direktiv – Bevis”

I mål C-238/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Verwaltungsgericht Hannover (Förvaltningsdomstolen i Hannover, Tyskland) genom beslut av den 7 mars 2019, som inkom till domstolen den 20 mars 2019, i målet

EZ

mot

Bundesrepublik Deutschland,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av J.-C. Bonichot (referent), ordförande för första avdelningen tillika tillförordnad ordförande på första avdelningen, samt domarna C. Toader och M. Safjan,

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: handläggaren R. Schiano,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 5 mars 2020,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- EZ, genom S. Schröder, Rechtsanwältin,
- Bundesrepublik Deutschland, genom A. Horlamus, i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom R. Kanitz, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

– Europeiska kommissionen, genom S. Grünheid och M. Condou-Durande, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 28 maj 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 9.2 e och 9.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 2011, s. 9).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan den syriska medborgaren EZ och Bundesrepublik Deutschland (Förbundsrepubliken Tyskland) angående beslutet från Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (den federala myndigheten för migration och flyktingar, Tyskland), att neka EZ flyktingstatus.

Tillämpliga bestämmelser

Genèvekonventionen

- 3 Artikel 1 A i konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, som undertecknades den 28 juli 1951 i Genève (*Förenta nationernas fördragssamling*, volym 189, s. 150, nr 2545 (1954)) och trädde i kraft den 22 april 1954, i dess kompletterade version enligt protokollet angående flyktingars rättsliga ställning, som antogs i New York den 31 januari 1967, vilket i sin tur trädde i kraft den 4 oktober 1967 (nedan kallad Genèvekonventionen), har följande lydelse:

”I denna konvention avses med uttrycket ’flykting’ följande personer, nämligen

...

- (2) den, som i anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning befinner sig utanför det land, vari han är medborgare, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar begagna sig av sagda lands skydd, eller den som, utan att vara medborgare i något land befinner sig utanför det land, vari han tidigare haft sin vanliga vistelseort, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar att återvända dit.

...”

Direktiv 2011/95

- 4 Skälen 2, 4, 12, 24 och 29 i direktiv 2011/95 har följande lydelse:
  - ”(2) En gemensam asylpolitik, som omfattar ett gemensamt europeiskt asylsystem, utgör en integrerad del av Europeiska unionens mål att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för personer som tvingade av omständigheterna söker skydd inom unionen på laglig väg.

...

(4) Genèvekonventionen ... utgör grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar.

...

(12) Huvudsyftet med detta direktiv är dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.

...

(24) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för när asylsökande skall erkännas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.

...

(29) Ett av villkoren för att kunna betraktas som flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen är att det finns ett orsakssamband mellan förföljelsegrunderna, nämligen ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och förföljelsen eller avsaknaden av skydd mot förföljelse.”

5 I artikel 2 d i detta direktiv anges att med ”flykting” avses ”en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd ...”.

6 I artikel 4 i nämnda direktiv, som återfinns i kapitel II med rubriken ”Bedömning av ansökningar om internationellt skydd”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

2. De faktorer som det hänvisas till i punkt 1 utgörs av den sökandes utsagor och alla handlingar som den sökande förfogar över angående den sökandes ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare bosättningsland(-länder) och -ort(er), tidigare asylansökningar, resvägar och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.

3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska vara individuell, och följande ska beaktas:

a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.

b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.

c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.

- d) Om den sökande efter att ha lämnat ursprungslandet ägnat sig åt en verksamhet, vars enda syfte eller vars huvudsyfte var att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, ska man bedöma om denna verksamhet skulle utsätta den sökande för förföljelse eller allvarlig skada om han eller hon återvänder till landet.
- e) Om man rimligen kan förvänta sig att den sökande begagnar sig av skyddet i ett annat land där han eller hon kan hävda medborgarskap.

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

5. När medlemsstaterna tillämpar principen att det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd, och den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, ska sådana uppgifter inte behöva bekräftas om följande villkor är uppfyllda:

- a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan.
- b) Alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.
- c) Sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende.
- d) Sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte gjort det.
- e) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.”

7 I artikel 9 i samma direktiv, med rubriken ”Förföljelse”, anges följande:

”1. För att betraktas som förföljelse enligt lydelsen i artikel 1 A i Genèvekonventionen krävs att handlingarna i fråga:

- a) är tillräckligt allvarliga till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna [som undertecknades i Rom den 4 november 1950], eller
- b) är en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt som i led a.

2. Förföljelse, enligt punkt 1, kan bland annat ta sig uttryck i

...

- e) åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt om fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av skälen för undantag i artikel 12.2,

...

3. Enligt artikel 2 d måste det finnas ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 och den förföljelse som anges i punkt 1 i den här artikeln eller avsaknaden av skydd mot sådan förföljelse.”

8 Artikel 10 i direktiv 2011/95 har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna ska ta hänsyn till följande faktorer vid bedömningen av skälen till förföljelsen:

...

e) Begreppet politisk åskådning ska särskilt inbegripa när någon har en åsikt, tanke eller tro i en fråga som rör de potentiella aktörer som utövar förföljelse enligt artikel 6 och deras politik eller metoder, oavsett om sökanden har handlat i linje med denna åsikt, tanke eller tro.

2. Vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är det irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen.”

9 Artikel 12 i direktivet, som har rubriken ”Undantag”, föreskriver följande i dess punkt 2:

”En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om det finns synnerliga skäl för att anta att

a) han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

...”

Tysk rätt

10 I 3 § Asylgesetz (asylagen), i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (nedan kallad AsylG), med rubriken ”Beviljande av flyktingstatus”, föreskrivs följande:

”(1) En utlänning ska anses som flykting, i den mening som avses i [Genèvekonventionen], om han eller hon,

1. med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp,

2. befinner sig utanför det land (ursprungsland)

a) i vilket han eller hon är medborgare och vars skydd han eller hon inte kan eller, på grund av denna fruktan, inte vill begagna sig av,

...

(2) En utlänning anses inte vara flykting, i den mening som avses i stycke 1, när det finns synnerliga skäl att anta att

1. han eller hon har förövat ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

2. han eller hon har begått ett grovt icke-politiskt brott utanför Förbundsrepubliken Tyskland, innan vederbörande fick tillträde till landet som flykting, särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, eller
3. han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och principer.

...”

11 I 3a § AsylG, med rubriken ”Förföljelse”, anges följande:

”(1) En handling ska betraktas som förföljelse, i den mening som avses i 3 § stycke 1, om den

1. är tillräckligt allvarliga till sin natur, eller på grund av den har upprepats, för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, ... eller
2. den är en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt som de som avses i stycke 1.

(2) Förföljelse, i den mening som avses i stycke 1, kan bland annat ta sig uttryck i

...

5. åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt om fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av skälen för undantag i 3 § stycke 2 i denna lag,

...

(3) Det måste finnas ett samband mellan de skäl för förföljelsen som anges i 3 § stycke 1 punkt 1 jämförd med 3b §, och den förföljelse som anges i styckena 1 och 2 i den här paragrafen eller avsaknaden av skydd mot sådan förföljelse.”

12 I 3b § AsylG, med rubriken ”Skäl till förföljelsen”, föreskrivs följande:

”(1) Vid bedömningen av skälen till förföljelsen enligt 3 § stycke 1 punkt 1 ska följande omständigheter beaktas:

...

5. Begreppet politisk åskådning ska särskilt inbegripa när någon har en åsikt, tanke eller tro i en fråga som rör de potentiella aktörer som utövar förföljelse enligt 3c § och deras politik eller metoder, oavsett om sökanden har handlat i linje med denna åsikt, tanke eller tro.

(2) Vid bedömningen av huruvida en utlänning har en välgrundad fruktan för förföljelse är det irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs utlänningen av den som utövar förföljelsen.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 13 EZ, som är syrisk medborgare, lämnade sitt land den 6 november 2014. Han anlände till Tyskland den 5 september 2015 och ansökte om asyl den 28 januari 2016.
- 14 Han uppgav att han hade flytt från Syrien i november 2014 för att han inte ville fullgöra sin militärtjänst där av rädsla för att behöva delta i inbördeskriget. Han hade fått uppskov med sin militärtjänstgöring till och med februari 2015 för att hinna slutföra sina universitetsstudier.
- 15 Den 11 april 2017 beviljade den federala migrations- och flyktingmyndigheten honom subsidiärt skydd, men avlog hans asylansökan med motiveringen att han inte själv hade varit utsatt för den förföljelse som ledde till att han lämnade landet. Enligt denna myndighet skulle den berörda personen, som endast hade flytt från inbördeskriget, inte behöva frukta förföljelse om han återvände till Syrien. Under alla omständigheter finns det inget samband mellan den förföljelse som han fruktar och de skäl till förföljelse som kan ge rätt till erkännande av flyktingstatus.
- 16 Den 1 maj 2017 överklagade EZ detta beslut till den hänskjutande domstolen, Verwaltungsgericht Hannover (Förvaltningsdomstolen i Hannover, Tyskland). Han anser i huvudsak att han, på grund av att han flytt från sitt ursprungsland för att undandra sig skyldigheten att fullgöra militärtjänsten och på grund av sin asylansökan i Tyskland, är utsatt för en risk för förföljelse som motiverar att han ska beviljas flyktingstatus.
- 17 Den hänskjutande domstolen har konstaterat att det inte finns någon nationell rättspraxis avseende asylansökningar som lämnats in av syriska medborgare som har flytt från sitt land för att undslippa militärtjänsten och av denna anledning skulle kunna vara föremål för åtal och straff för det fall de återvänder till sitt land.
- 18 Mot denna bakgrund beslutade Verwaltungsgericht Hannover (Förvaltningsdomstolen i Hannover) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
- ”1) Ska artikel 9.2 e i [direktiv 2011/95] tolkas så, att kriteriet för ’vägran att utföra militärtjänst i en konflikt’ inte kräver att den berörda personen har vägrat utföra militärtjänst inom ramen för ett formellt förfarande för sådan vägran, om ursprungslandets lagstiftning inte föreskriver en möjlighet att vägra militärtjänst?
- 2) Om fråga 1 ska besvaras jakande: Skyddar artikel 9.2 e i [direktiv 2011/95], genom kriteriet ’vägran att utföra militärtjänst i en konflikt’, även personer som efter att ett uppskov för militärtjänst har löpt ut inte inställer sig vid ursprungslandets militära förvaltning och i stället undandrar sig obligatorisk inkallelse genom att fly?
- 3) Om fråga 2 besvaras jakande: Ska artikel 9.2 e i [direktiv 2011/95] tolkas så, att även för en värnpliktig som inte känner till vilken militär enhet han i framtiden kommer att tillhöra, skulle militärtjänsten direkt eller indirekt ’innefatta brott eller handlingar som omfattas av skälen för undantag i artikel 12.2’ endast på den grunden att de väpnade styrkorna i hans ursprungsland återkommande och systematiskt begår sådana brott eller handlingar med hjälp av värnpliktiga?
- 4) Ska artikel 9.3 i [direktiv 2011/95] tolkas så, att det, även i fall då förföljelse enligt artikel 9.2 e i [det direktivet] föreligger, enligt artikel 2 d måste finnas ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 i [samma direktiv] och den förföljelse som anges i artikel 9.1 och 9.2 i detsamma eller avsaknaden av skydd mot sådan förföljelse?
- ”

- 5) För det fall att fråga 4 ska besvaras jakande: Ska sambandet som avses i artikel 9.3 i [direktiv 2011/95], jämförd med artikel 2 d i samma direktiv, mellan förföljelsen genom åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst och skälen för förföljelse anses föreligga redan om åtal eller straff är knutet till vägran?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

- 19 Det ska för det första erinras om att det av skälen 4 och 12 i direktiv 2011/95 framgår att Genèvekonventionen utgör grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar och att direktivet bland annat antogs för att medlemsstaterna ska tillämpa gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd.
- 20 Bestämmelserna i direktiv 2011/95 ska följaktligen tolkas mot bakgrund av dess systematik och ändamål, med beaktande av Genèvekonventionen och de andra tillämpliga fördrag som avses i artikel 78.1 FEUF. Såsom framgår av skäl 16 i direktivet ska tolkningen även stå i överensstämmelse med de rättigheter som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, punkt 23 och där angiven rättspraxis).
- 21 Det ska för det andra erinras om att en flykting, i enlighet med vad som anges i artikel 2 d i direktiv 2011/95, är en tredjelandsmedborgare som befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare ”med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse” på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp och som inte kan eller ”på grund av sin fruktan” inte vill begagna sig av det landets ”skydd”. Den berörda medborgaren måste således, till följd av omständigheter som föreligger i vederbörandes ursprungsland, hysa välgrundad fruktan för förföljelse på grund av minst ett av de fem skäl som räknas upp i direktivet och i Genèvekonventionen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, punkt 24 och där angiven rättspraxis).
- 22 För det tredje understryker domstolen att det i artikel 9 i direktiv 2011/95 definieras vilka omständigheter som gör att en handling kan anses utgöra förföljelse, i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen. En sådan handling måste enligt artikel 9.1 a i direktivet vara tillräckligt allvarlig till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Vidare anges i artikel 9.1 b i direktivet att en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt som det sätt som anges i artikel 9.1 a i direktivet också ska anses utgöra förföljelse. Det framgår av dessa bestämmelser att ett åsidosättande av de grundläggande rättigheterna måste uppnå en viss allvarlighetsgrad för att det ska anses utgöra förföljelse, i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 23 För det fjärde ska det erinras om att alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om en ansökan om internationellt skydd, relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat samt sökandens personliga ställning och förhållanden ska beaktas vid den individuella bedömningen av en sådan ansökan enligt artikel 4.3 a–4.3 c i direktiv 2011/95.

- 24 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som domstolen ska tolka artikel 9.2 e i direktiv 2011/95. Enligt denna bestämmelse kan förföljelse, i den mening som avses i artikel 9.1 i samma direktiv, bland annat ta sig uttryck i åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt, om fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av undantagsklausulerna i artikel 12.2 i direktivet.
- 25 Vad gäller det nationella målet framgår det därutöver av de uppgifter som lämnats av den hänskjutande domstolen att de brott som EZ, i egenskap av värnpliktig, hade kunnat komma att begå i samband med det syriska inbördeskriget är "krigsförbrytelser" eller "brott mot mänskligheten", vilka avses i artikel 12.2 a i direktiv 2011/95.

Den första och den andra frågan

- 26 Den hänskjutande domstolen har ställt de två första frågorna, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 9.2 e i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att dessa bestämmelser utgör hinder för att det konstateras att en person har vägrat att fullgöra militärtjänst i en situation där den berörda personen inte har framställt sin vägran på lagstadgat sätt i ett särskilt förfarande och i stället har flytt från sitt ursprungsland utan att inställa sig till de militära myndigheterna, och när det i ursprungsstatens lagstiftning inte föreskrivs någon sådan möjlighet att vägra att fullgöra militärtjänst.
- 27 Enligt artikel 9.2 e i direktiv 2011/95 ska den förföljelse som åberopas av den som ansöker om att beviljas flyktingstatus enligt denna bestämmelse vara en följd av personens vägran att fullgöra militärtjänsten. Denna vägran ska följaktligen utgöra det enda sättet för den berörda personen att undvika deltagande i de brott som avses i artikel 12.2 a i samma direktiv (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, punkt 44).
- 28 Av detta följer att den omständigheten att den person som ansöker om att beviljas flyktingstatus har avstått från att använda ett förfarande för vapenvägran innebär att varje form av skydd enligt artikel 9.2 e i direktiv 2011/95 är utesluten, såvida personen i fråga inte kan visa att vederbörande inte hade tillgång till något sådant förfarande i det konkreta fallet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, punkt 45).
- 29 När möjligheten att vägra att fullgöra militärtjänsten inte föreskrivs i ursprungsstatens lagstiftning och det följaktligen inte finns något förfarande härför, kan det inte heller av den vägrande krävas att han ska formalisera sin vägran enligt ett visst förfarande.
- 30 I ett sådant fall kan den vägrande, med hänsyn dels till att vägran är olaglig enligt ursprungsstatens lagstiftning, dels till de åtal eller straff som väntar den vägrande, inte rimligen förväntas ha uttryckt sin avsikt att vägra utföra sin militärtjänst inför de militära myndigheterna.
- 31 Dessa omständigheter är emellertid inte tillräckliga för att styrka att den berörde faktiskt har vägrat att fullgöra sin militärtjänst. I enlighet med artikel 4.3 a–4.3 c i direktiv 2011/95 ska en ansökan om internationellt skydd, i likhet med övriga uppgifter som lagts fram till stöd för denna ansökan, bedömas med beaktande av alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, de relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, och sökandens personliga ställning och förhållanden, såsom det erinrats om i punkt 23 i denna dom.
- 32 Artikel 9.2 e i direktiv 2011/95 ska följaktligen tolkas så, att dessa bestämmelser inte utgör hinder för att det konstateras att en person har vägrat att fullgöra militärtjänst i en situation där den berörda personen inte har framställt sin vägran på lagstadgat sätt i ett särskilt förfarande och i stället har flytt från sitt ursprungsland utan att inställa sig till de militära myndigheterna, och när det i ursprungsstatens lagstiftning inte föreskrivs någon sådan möjlighet att vägra att fullgöra militärtjänst.

Den tredje frågan

- 33 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 9.2 e i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att fullgörandet av militärtjänsten, för den som vägrar att fullgöra militärtjänst i en konflikt men som inte känner till vilket militärt förband han i framtiden kommer att tillhöra, skulle innefatta brott eller handlingar som avses i artikel 12.2 i direktivet enbart på grund av att de stridande styrkorna i ursprungslandet gång på gång och systematiskt gör sig skyldiga till sådana brott eller handlingar.
- 34 Det ankommer uteslutande på de nationella myndigheterna att, under domstolskontroll, bedöma huruvida den som ansöker om flyktingstatus med stöd av artikel 9.2 e i direktiv 2011/95, om denne skulle fullgöra sin militärtjänst, nödvändigtvis, eller åtminstone med stor sannolikhet, skulle komma att begå sådana brott som avses i artikel 12.2 i samma direktiv (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, punkt 40).
- 35 Denna bedömning av de faktiska omständigheterna ska grunda sig på en samling indicier vilka är ägnade att – mot bakgrund av samtliga omständigheter i ärendet, i synnerhet relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, sökandens personliga ställning och situation – fastställa att den samlade situationen sannolikt tyder på att de påstådda krigsförbrytelseerna kommer att begås (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, punkt 46).
- 36 Domstolen har dessutom slagit fast att situationer där sökanden endast deltar indirekt i sådana krigsförbrytelser således i princip inte är uteslutna från tillämpningsområdet på grund av att sökanden inte ingår i stridande förband, utan till exempel tjänstgör vid ett logistik- eller stödförband (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, punkt 37).
- 37 Med tanke på att det pågick ett fullskaligt inbördeskrig i Syrien vid den tidpunkt då det fattades ett beslut rörande den berörda personens ansökan, det vill säga i april 2017, och särskilt med hänsyn till att den syriska armén, inbegripet enheter som består av värnpliktiga, gång på gång och systematiskt har begått krigsförbrytelser, – något som enligt den hänskjutande domstolen är väldokumenterat –, förefaller sannolikheten för att en värnpliktig, oavsett vilket förband han kommer att tillhöra, direkt eller indirekt kommer att delta i de ifrågavarande brotten, vara mycket hög. Denna bedömning ankommer emellertid på den hänskjutande domstolen.
- 38 Artikel 9.2 e i direktiv 2011/95 ska följaktligen tolkas så, att fullgörandet av militärtjänsten, för den som vägrar att fullgöra militärtjänst i en konflikt men som inte känner till vilken militär enhet han i framtiden kommer tillhöra, i ett fullskaligt inbördeskrig som kännetecknas av att armén medelst värnpliktiga begår upprepade och systematiska brott eller handlingar som avses i artikel 12.2 i direktivet, direkt eller indirekt innebär att han kommer att delta i sådana brott eller handlingar, oavsett i vilket förband han kommer att ingå.

Den fjärde frågan

- 39 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 9.3 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att det måste finnas ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 i direktivet och de åtal och straff som avses i artikel 9.2 e i samma direktiv.
- 40 Denna fråga ska besvaras mot bakgrund av inte bara ordalydelsen i nämnda artikel 9, utan även dess sammanhang och unionslagstiftarens avsikt.

- 41 För det första framgår det av artikel 9.3 i direktiv 2011/95 att det måste finnas ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 i detta direktiv och den förföljelse som anges i artikel 9.1 i detsamma eller avsaknaden av skydd mot sådan förföljelse. Artikel 9.2 i detta direktiv innehåller en vägledande förteckning över handlingar som utgör förföljelse, i den mening som avses i artikel 9.1 i samma direktiv. Följaktligen gäller kravet på ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 och den förföljelse som anges i artikel 9.1 också sådan förföljelse som anges i artikel 9.2, inklusive den som avses i punkt e i den artikeln.
- 42 För det andra är denna tolkning förenlig med definitionen av begreppet ”flykting”, i den mening som avses i artikel 2 d i direktiv 2011/95, det vill säga en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ett av de fem skäl som räknas upp i den bestämmelsen och utvecklas närmare i artikel 10 i samma direktiv, och som inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av det skydd som ges i det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort.
- 43 För det tredje har direktiv 2011/95, såsom anges i skäl 24 däri, bland annat som syfte att införa gemensamma kriterier för när asylsökande kan erkännas som flyktingar, i den mening som avses i Genèvekonventionen. I enlighet med bestämmelserna i artikel 1 A led 2 i denna konvention begränsar direktivet följaktligen rätten till asyl till personer som hyser välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till en särskild samhällsgrupp eller politisk övertygelse, såsom även framgår av skäl 29 i direktivet.
- 44 Mot bakgrund av det ovan anförda ska artikel 9.3 i direktiv 2011/95 tolkas så, att det krävs ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 i direktivet och de åtal och straff som avses i artikel 9.2 e i direktivet.

Den femte frågan

- 45 Den hänskjutande domstolen har ställt den femte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 9.2 e i direktiv 2011/95, jämförd med artikel 9.3 i samma direktiv, ska tolkas så, att förekomsten av ett samband mellan å ena sidan de skäl som anges i artikel 2 d och i artikel 10 i direktivet, och å andra sidan de åtal och straff för vägran att fullgöra militärtjänst som avses i artikel 9.2 e i nämnda direktiv, ska anses styrkt redan på grund av att dessa åtal och straff är knutna till vägran.
- 46 Det ska inledningsvis påpekas att artikel 9.2 e i direktiv 2011/95, genom att den avser åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt, om fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av undantagsklausulerna i artikel 12.2 i samma direktiv, definierar viss förföljelse efter skälen härtill och att dessa skäl skiljer sig från de skäl som på ett icke uttömmande sätt räknas upp i artikel 2 d och i artikel 10 i direktivet, nämligen ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp.
- 47 Förvisso kan vägran att fullgöra militärtjänst i många fall vara ett uttryck för politisk åskådning – vare sig den består i att vägra all form av militärt våld eller i att motsätta sig de policys eller de metoder som myndigheterna i ursprungslandet använder –, eller för religiös övertygelse, eller vara motiverad av tillhörigheten till en viss samhällsgrupp. I sådana fall kan den förföljelse som en sådan vägran kan ge upphov till även hänföras till samma skäl.
- 48 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 67 i sitt förslag till avgörande kan en vägran att fullgöra militärtjänst emellertid även hänföras till andra skäl än de fem ovannämnda skälen till förföljelse. Den kan bland annat motiveras av rädsla för att utsätta sig för de faror som fullgörandet av militärtjänsten medför i en väpnad konflikt.

- 49 Att utgå från att en vägran att fullgöra militärtjänst, under de förutsättningar som anges i artikel 9.2 e i direktiv 2011/95, obetingat är kopplad till ett av de fem skäl till förföljelse som föreskrivs i Genèvekonventionen, skulle följaktligen innebära att man låter dessa skäl omfatta ytterligare skäl till förföljelse, och att tillämpningsområdet för detta direktiv på så sätt utvidgas i förhållande till Genèvekonventionen. En sådan tolkning skulle strida mot unionslagstiftarens tydliga avsikt, som anges i skäl 24 i direktivet, att inom unionen harmonisera genomförandet av flyktingstatus i den mening som avses i Genèvekonventionen.
- 50 Det är därför som det inte går att utgå från att det föreligger ett samband mellan åtminstone ett av de skäl till förföljelse som anges i artikel 10 i direktivet, och de åtal och straff som avses i artikel 9.2 e i detsamma, och följaktligen inte heller undvika den prövning som ska genomföras av de nationella myndigheter som har att pröva ansökan om internationellt skydd.
- 51 Denna slutsats bekräftas av de metoder för bedömning av ansökningar om internationellt skydd som föreskrivs i direktiv 2011/95.
- 52 Artikel 4.1 i detta direktiv föreskriver nämligen att medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. De uppgifter som en sökande av internationellt skydd lämnar utgör emellertid enbart utgångspunkten i processen för att bedöma fakta och omständigheter enligt artikel 4 i direktiv 2011/95 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 januari 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punkt 28). I samma bestämmelse föreskrivs nämligen att det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.
- 53 Bland de relevanta omständigheter som ska bedömas av de behöriga nationella myndigheterna anges i artikel 4.2 i direktiv 2011/95 ”orsakerna till ansökan om internationellt skydd”, vilka med nödvändighet inbegriper skälet till den förföljelse som sökanden påstår sig ha utsatts för. Att utan prövning godta att åtal och straff för vägran att fullgöra militärtjänst under de omständigheter som avses i artikel 9.2 e i direktivet har samband med något av de fem skäl till förföljelse som anges i Genèvekonventionen skulle följaktligen innebära att en väsentlig del av ”orsakerna till ansökan om internationellt skydd” undandros de behöriga myndigheternas bedömning, i strid med vad som föreskrivs i artikel 4.2 i direktivet.
- 54 Det kan emellertid inte anses att det ankommer på den som ansöker om internationellt skydd att visa att det finns ett samband mellan å ena sidan de skäl som anges i artikel 2 d och i artikel 10 i direktiv 2011/95, och å andra sidan de åtal och straff som vederbörande riskerar till följd av vägran att fullgöra militärtjänst under de omständigheter som anges i artikel 9.2 e i direktivet.
- 55 En sådan bevisbörda skulle nämligen strida mot metoderna för bedömning av ansökningar om internationellt skydd, såsom de definieras i artikel 4 i direktiv 2011/95. Såsom det har erinrats om i punkt 52 ovan föreskriver artikel 4.1 i direktivet, för det första, endast att medlemsstaterna får ålägga sökanden att ”så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd” och att den medlemsstat som har att pröva ansökan är skyldig att bedöma de relevanta faktorerna i den. För det andra, och såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 70 i sitt förslag till avgörande, medges det i artikel 4.5 i direktiv 2011/95 att en sökande inte alltid kan styrka sin ansökan genom skriftlig eller annan bevisning. I artikeln räknas också de kumulativa villkor upp där sådan bevisning inte är nödvändig. Skälen för vägran att fullgöra militärtjänst, och följaktligen de rättsliga följderna därav, utgör i detta avseende subjektiva omständigheter i ansökan som det kan vara särskilt svårt att direkt bevisa.

- 56 Under dessa omständigheter ankommer det på de behöriga nationella myndigheterna att, mot bakgrund av samtliga omständigheter som anförts av den som ansöker om internationellt skydd, bedöma huruvida det finns ett rimligt samband mellan å ena sidan de skäl som anges i artikel 2 d och artikel 10 i direktiv 2011/95, och å andra sidan de åtal och straff som kan följa på en vägran att fullgöra militärtjänst under de omständigheter som avses i artikel 9.2 e i direktivet.
- 57 Det ska i detta avseende understrykas att det finns en stark presumtion för att det finns ett samband mellan vägran att fullgöra militärtjänsten under de omständigheter som anges i artikel 9.2 e i direktivet, och ett av de fem skäl som anges i artikel 10 i direktivet.
- 58 För det första är det uppenbart att unionslagstiftaren, när denne preciserade skälet till den förföljelse som anges i artikel 9.2 e i direktiv 2011/95, inte har haft för avsikt att försvåra för vapenvägrande personer att beviljas flyktingstatus, genom att uppställa ett ytterligare villkor för att beviljas flyktingstatus, utan snarare utgick från att detta skäl till förföljelse i regel har samband med åtminstone ett av de fem skälen till förföljelse som ger rätt till flyktingstatus. Att i direktivet särskilt nämna vapenvägrare när fullgörandet av militärtjänsten skulle tvinga dem att begå brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten, är nämligen helt förenligt med föreskriften i artikel 12 i direktivet att förövare av ovannämnda brott inte kan beviljas flyktingstatus.
- 59 För det andra, och såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 75 i sitt förslag till avgörande, är det i fråga om en vägran att fullgöra militärtjänsten, i synnerhet när denna kan medföra stränga påföljder, gångbart att utgå från att det föreligger en stark konflikt, vad gäller värderingar och politiska eller religiösa åskådningar, mellan den berörda personen och myndigheterna i ursprungslandet.
- 60 För det tredje är det i en väpnad konflikt – särskilt i inbördeskrig – och när det saknas en rättslig möjlighet att undkomma obligatorisk militärtjänst, högst troligt att myndigheterna tolkar vägran att fullgöra militärtjänst som politiskt motstånd, oberoende av om den berördes personliga skäl härför i förekommande fall är mer komplicerade. Artikel 10.2 i direktiv 2011/95 föreskriver att det "[v]id bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är ... irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen".
- 61 Av det ovan anförda följer att artikel 9.2 e i direktiv 2011/95, jämförd med artikel 9.3 i samma direktiv, ska tolkas så, att förekomsten av ett samband mellan å ena sidan de grunder som anges i artikel 2 d och i artikel 10 i samma direktiv, och å andra sidan de åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst, som avses i artikel 9.2 e i nämnda direktiv, inte kan anses styrkt enbart på grund av att dessa åtal och straff har samband med denna vägran. Det föreligger emellertid en stark presumtion för att vägran att fullgöra militärtjänsten under sådana omständigheter som anges i artikel 9.2 e i samma direktiv har samband med ett av de fem skäl som anges i artikel 10 i direktivet. Det ankommer på de behöriga nationella myndigheterna att mot bakgrund av samtliga ifrågavarande omständigheter kontrollera om detta samband är sannolikt.

Rättegångskostnader

- 62 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 9.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet, ska tolkas så, att dessa bestämmelser inte utgör hinder för att det konstateras att en person har vägrat att fullgöra militärtjänst i en situation där den berörda personen inte har framställt sin vägran på lagstadgat sätt i ett särskilt förfarande och i stället har flytt från sitt ursprungsland utan att inställa sig till de militära myndigheterna, och när det i ursprungsstatens lagstiftning inte föreskrivs någon sådan möjlighet att vägra att fullgöra militärtjänst.**
- 2) **Artikel 9.2 e i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att fullgörandet av militärtjänsten, för den som vägrar att fullgöra militärtjänst i en konflikt men som inte känner till vilken militär enhet han i framtiden kommer tillhöra, i ett fullskaligt inbördeskrig som kännetecknas av att armén medelst värnpliktiga begår upprepade och systematiska brott eller handlingar som avses i artikel 12.2 i direktivet, direkt eller indirekt innebär att han kommer att delta i sådana brott eller handlingar, oavsett i vilket förband han kommer att ingå.**
- 3) **Artikel 9.3 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att det krävs ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 i direktivet och de åtal och straff som avses i artikel 9.2 e i direktivet.**
- 4) **Artikel 9.2 e i direktiv 2011/95, jämförd med artikel 9.3 i samma direktiv, ska tolkas så, att förekomsten av ett samband mellan å ena sidan de grunder som anges i artikel 2 d och i artikel 10 i samma direktiv, och å andra sidan de åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst, som avses i artikel 9.2 e i nämnda direktiv, inte kan anses styrkt enbart på grund av att dessa åtal och straff har samband med denna vägran. Det föreligger emellertid en stark presumtion för att vägran att fullgöra militärtjänsten under sådana omständigheter som anges i artikel 9.2 e i samma direktiv har samband med ett av de fem skäl som anges i artikel 10 i direktivet. Det ankommer på de behöriga nationella myndigheterna att mot bakgrund av samtliga ifrågavarande omständigheter kontrollera om detta samband är sannolikt.**

Underskrifter